

Nemek munkamegosztása, nemek szerinti munkamegosztás: A legter-mészetesebb, legősibb munkamegosztás, amely a nemek közötti fizi-kai, fiziológiai különbségen, valamint a nő gyermeknevelő tevé-kenységén, mint természettől eredő meghatározottságon alapszik. (—>munkamegosztás, —>korok munkamegosztása). A ~ szempontjából három nagy csoportját különítjük el a paraszti munkának: 1. női munkák: azok, amelyeket kizárólag vagy általában nők végeznek, s a férfiak csak szükség esetén vállalkoznak elvégzésükre. A női munkák köre időszakonként és közösségenként változhat. Ennek ellenére a magyar népterület jelentős részén, s legrégebbi adataink szerint is, tipikus női munkának tekinthetők a gyermek nevelésén kívül pl. a kendermunkák, aprójószág nevelése, kenyérsütés, általában a háznál való főzés, sütés stb. Ezeket a munkákat férfiaknak végezni szégyen, sőt a fiúgyermeket is csúfolják érte. Ha egyedül marad a férfi, akkor ezek a munkák a családi munkaszervezetből kimaradnak, s szívesség-ből (—>szívesség) vagy pénzért (—>bérmunkák) végzik rokonok, idegenek, (pl. mosás, főzés stb.) Néhány női munkához bizonyos, a női nemiségből eredő kultikus cselekedet, rítus is fűződhet, s ez a női munkákat a férfimunkáktól még élesebben elhatárolja (pl. tyúkültetés-kor a nő a lába között veszi át a tojásokat. (—>munkaszervezet funk-ciói). A női munkák a nő gyermek nevelési feladata miatt többnyire a beltelekhez kötöttek. Nagyobb távolságra csak ritkán és sohasem tartósan mennek el a nők (pl. piacra). A határbeli munkákba a nők csak kiegészítő munkaerőként kapcsolódnak be (pl. szénagyűjtés, ara-tás, kapálás stb.) (—>területi munkamegosztás). A női munkák alapvető meghatározó vonása a helyhezköötöttség a gyermek miatt, s nem annyira a fizikai, fiziológiai adottság. A ház körül sokszor igen meg-erőltető munkát kell végezniük. Ezeknek tempója azonban lassabb, hirtelen nagy erő kifejtésre többnyire nincs szükség, s szakaszosan is művelhető. A női munkák inkább hosszú kitartást, mint intenzív erő kifejtést igényelnek. - 2. férfimunkák: azok, amelyeket általában férfiak végeznek, s amelyekbe nők csak szükség esetén kapcsolódnak be. A férfimunkák jelentősebb része a férfi nagyobb erejére, teherbírására épül, s kisebb mértékben a nőknél nagyobb, gyermektől nem kötött mozgási lehetőségére. Tipikus férfimunkáknak tekinthetők a vetés, cséplés, nyomtatás, mindennemű fogattal végzett munka (szántás, vetés, fuvarozás stb), a házépítés legtöbb munkája, erdei munkák, lábasjószággal való bánás stb. A férfiak munkájuk színhelyét a nagyobb távolság és munka jellege miatt is többnyire fogattal közelítik meg. A férfimunkák üzemhelye inkább a beltelektől távolabb eső üzemegységek; tanya, kert, határ (—>üzemszervezet). A beltelek főként női munkáiba alkalmilag, kiegészítőként kapcsolódnak be, s rendszeresebben csak télen végeznek ház körüli munkát. A két nem munkáinak szerszámanyaga is elkülönül, fizikai erejéhez igazodik. A nők többnyire kézi szerszámmal dolgoznak, a férfiak az igán kívül gépekkel. A két nem munkái pl. az I. és II. világháború alatt és után, a frontra vitt férfiak miatt jelentősen keveredtek, s ez a korábbi mere-vebb megkülönböztetést feloldotta. A nők helytállása a férfimunkák-ban kifejezetten dicsőségnek számít. A mezőgazdaság munkái az utóbbi évtizedekben azokon a területeken, ahonnan az ipari munka a férfiakat elvonja, egyre inkább a nők vállára nehezednek (pl. borsodi iparvidék, Nyírség). 3. vegyes munkák: azok, amelyeket mindkét nem végez, vagy végezhet, s a pillanatnyi helyzettől függ, hogy nő vagy férfi vállalkozik rá (pl. a ház körüli kert művelése, kapálás stb.). - A két nem munkái nem különülnek el teljes határozottsággal. Inkább tendenciaszerűen választhatók el. Az egyes munkamozzanatok már inkább elválnak egy munkafolyamaton belül, s ezek erősen nemekhez kötöttek (pl. házépítésnél: falrakás, sárcsinálás, gerendák faragása stb. férfimunka; tapasztás, meszelés, mázolás stb. női munka).

Nemek munkamegosztása, nemek szerinti munkamegosztás

Írta: Szabó László

2015. október 22. csütörtök, 18:13 -

- Irod: Fél Edit: A nagy család és jogszokásai a Komárom megyei Martoson (Érsekújvár, 1944);
Morvay Judit: Asszonyok a nagycsaládban (Bp., 1956); Jávor Katalin: A parasztcsalád
munkamegosztása egy nyírségi faluban (Debrecen, 1966).